

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

25. januar 2024*

»Præjudiciel forelæggelse – luftfart – forordning (EF) nr. 261/2004 – artikel 5, stk. 1 – artikel 7, stk. 1 – kompensation til luftfartspassagerer i tilfælde af lange forsinkelser – tab af tid – erstatningsflyvning reserveret af passageren selv – passager ankommet til det endelige bestemmelsessted med mindre end tre timers forsinkelse i forhold til det oprindeligt planlagte ankomsttidspunkt – ingen kompensation«

I sag C-54/23,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Bundesgerichtshof (forbundsdomstol, Tyskland) ved afgørelse af 10. januar 2023, indgået til Domstolen den 3. februar 2023, i sagen

WY

mod

Laudamotion GmbH,

Ryanair DAC,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling),

sammensat af afdelingsformand K. Jürimäe, Domstolens præsident, K. Lenaerts, som fungerende dommer i Tredje Afdeling, og dommerne N. Piçarra, N. Jääskinen og M. Gavalec (refererende dommer),

generaladvokat: L. Medina

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– Laudamotion GmbH ved Rechtsanwalt W. Nassall,

* Processprog: tysk.

– Europa-Kommissionen ved G. Braun, G. von Rintelen, G. Wilms og N. Yerrell, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 3 og 5-7 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 295/91 (EUT 2004, L 46, s. 1, berigtiget i EUT 2016, L 321, s. 83).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem på den ene side WY, der er en flypassager, og på den anden side Laudamotion GmbH og Ryanair DAC vedrørende disse to luftfartsselskabers afslag på at udbetale kompensation til denne passager på grund af en forsinkelse ved ankomsten vedrørende en flyafgang, for hvilken passageren havde en bekræftet reservation.

Retsforskrifter

- 3 Følgende fremgår af anden betragtning til forordning nr. 261/2004:
»Boardingafvisning og aflysning eller lange forsinkelser forårsager alvorlige problemer og gener for passagererne.«
- 4 Denne forordnings artikel 3, der har overskriften »Anvendelsesområde«, bestemmer i stk. 1 og 2:
»1. Denne forordning gælder
a) for passagerer til en flyafgang fra en lufthavn, der er beliggende på en medlemsstats område, hvor traktaten finder anvendelse
[...]
2. Stk. 1 gælder, såfremt passagererne:
a) har en bekræftet reservation til den pågældende flyafgang og, medmindre flyvningen aflyses som omhandlet i artikel 5, er til stede ved indcheckningen
– som foreskrevet og på det tidspunkt, der forud og skriftligt (herunder ved hjælp af elektroniske midler) er angivet af luftfartsselskabet, rejsearrangøren eller et autoriseret rejsebureau
eller, hvis der ikke er angivet noget tidspunkt

– senest 45 minutter før den offentliggjorte afgangstid, [...]

[...]«

5 Den pågældende forordnings artikel 5 med overskriften »Aflysning« bestemmer følgende i stk. 1:

»Hvis en flyafgang aflyses, skal berørte passagerer:

a) tilbydes bistand af det transporterende luftfartsselskab i overensstemmelse med artikel 8

[...]

c) have ret til kompensation fra det transporterende luftfartsselskab i overensstemmelse med artikel 7, medmindre

[...]

iii) de får meddelelse om aflysningen mindre end syv dage før det planlagte afgangstidspunkt og får tilbudt en omlægning af rejsen, så de kan afrejse højst en time før det planlagte afgangstidspunkt og ankomme til det endelige bestemmelsessted senest to timer efter det planlagte ankomsttidspunkt.«

6 Samme forordnings artikel 6, stk. 1, med overskriften »Forsinkelser« har følgende ordlyd:

»Hvis et transporterende luftfartsselskab med rimelighed forventer, at en flyafgang bliver forsinket ud over tidspunktet for den planlagte afgang

a) med to timer eller mere for alle flyvninger på 1 500 km eller mindre eller

b) med tre timer eller mere for alle flyvninger inden for Fællesskabet på mere end 1 500 km og for alle andre flyvninger på mellem 1 500 km og 3 500 km eller

c) med fire timer eller mere for alle flyvninger, som ikke falder ind under a) eller b).

tilbyder det transporterende luftfartsselskab passagererne

i) den bistand, der er specificeret i artikel 9, stk. 1, litra a), og artikel 9, stk. 2

ii) den bistand, der er specificeret i artikel 9, stk. 1, litra b) og c), når det nye afgangstidspunkt med rimelighed kan forventes at være senest dagen efter det planlagte afgangstidspunkt

iii) den bistand, der er specificeret i artikel 8, stk. 1, litra a), når forsinkelsen er på mindst fem timer.«

7 Artikel 7 i forordning nr. 261/2004, som har overskriften »Kompensationsret«, fastsætter følgende i stk. 1:

»Når der henvises til denne artikel, modtager passageren en fast kompensation som følger:

a) 250 EUR for alle flyvninger på højst 1 500 km

[...]«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 8 WY bestilte hos Ryanair en returflyvning fra Düsseldorf (Tyskland) til Palma de Mallorca (Spanien) med afgang den 31. oktober 2019. Efter at være blevet underrettet af Laudamotion, som var det transporterende luftfartsselskab, om, at udrejsen (herefter »den oprindelige flyvning«) ville blive forsinket med seks timer, reserverede denne passager selv en erstatningsflyvning med henblik på at opfylde en forretningsaftale i Palma de Mallorca. Takket være denne erstatningsflyvning ankom den pågældende passager endeligt til bestemmelsesstedet med mindre end tre timers forsinkelse i forhold til det planlagte ankomsttidspunkt for den oprindelige flyvning. Den pågældende passager, som hævder at være mødt frem til indcheckningen for den oprindelige flyvning rettidigt, krævede bl.a., at Laudamotion betalte en kompensation på 250 EUR i henhold til artikel 5, stk. 1, litra c), og artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 261/2004. Han anmodede ligeledes Ryanair om oplysninger om størrelsen af de ubetalte afgifter og om betalingen heraf.
- 9 WY fik hverken i første instans eller efter appel medhold i sagen mod Laudamotion. Appelretten fandt, at selv om den oprindelige flyvning ankom med mere end tre timers forsinkelse, var Laudamotion ikke forpligtet til at betale den krævede kompensation, eftersom WY ikke havde været med denne flyvning og ankom til det endelige bestemmelsessted med mindre end tre timers forsinkelse. I denne henseende er det uden betydning, at erstatningsflyvningen var blevet reserveret af passageren selv. WY blev således ikke udsat for gener ved ikke at have været med den oprindelige flyvning. Han har derimod i henhold til tysk civilret ret til godtgørelse for den erstatningsflyvning, som han selv har reserveret.
- 10 WY iværksatte herefter revisionsanke ved Bundesgerichtshof (forbundsdomstol, Tyskland), som er den forelæggende ret. Denne ret er af den opfattelse, at udfaldet af denne sag afhænger af fortolkningen af artikel 3, stk. 2, litra a), artikel 5, stk. 1, litra c), og artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 261/2004.
- 11 Den forelæggende ret har anført, at det følger af Domstolens praksis, at den kompensation, der er omhandlet i de to sidstnævnte bestemmelser, er til fordel for en flypassager, der lider et tab af tid på tre timer eller mere ved ankomsten til sit endelige bestemmelsessted. Følgelig skal denne kompensation ikke udbetales til en passager, hvis flyafgang kan blive væsentligt forsinket, og som af denne grund selv reserverer en erstatningsflyvning, der gør det muligt for den pågældende at ankomme til det endelige bestemmelsessted med en forsinkelse på mindre end tre timer i forhold til ankomsttidspunktet for den første planlagte flyvning.
- 12 Det kan udledes af kendelse af 24. oktober 2019, *easyJet Airline* (C-756/18, EU:C:2019:902, præmis 33 ff.), at retten til kompensation for lange forsinkelser principielt kun indrømmes passagerer, der var med den pågældende flyvning, og som faktisk ankom til deres endelige bestemmelsessted med en forsinkelse på mindst tre timer. Den omstændighed, at luftfartsselskabet som i det foreliggende tilfælde har tilsidesat sin forpligtelse til at tilbyde en erstatningsflyvning, som ville have gjort det muligt for passagererne at undgå at tåle den annoncerede forsinkelse af den oprindelige flyafgang, er i denne henseende uden relevans.
- 13 Den forelæggende ret har anført, at det ganske vist følger af dom af 11. juni 2020, *Transportes Aéreos Portugueses* (C-74/19, EU:C:2020:460, præmis 61), at et luftfartsselskab i tilfælde af en lang forsinkelse eller en aflysning af en flyafgang skal tilbyde passageren en direkte eller indirekte omlægning af rejsen med en flyafgang, som gennemføres af det pågældende luftfartsselskab selv eller af et hvilket som helst andet luftfartsselskab, og som ankommer mindre forsinket end med

det berørte luftfartsselskabs næste flyafgang, medmindre gennemførelsen af en sådan omlægning af rejsen ville være urimeligt belastende for virksomheden på det pågældende tidspunkt. Tilsidesættelsen af denne forpligtelse kan imidlertid ikke i sig selv give ret til kompensation som omhandlet i artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 261/2004. Denne bestemmelse gør det nemlig ikke muligt at opnå erstatning for enhver form for gener, men kun i tilfælde af tab af tid på mindst tre timer. Den gene, som den i hovedsagen omhandlede passager udsættes for, udgør således ikke en alvorlig gene som omhandlet i denne forordning, således som det følger af dom af 30. april 2020, Air Nostrum (C-191/19, EU:C:2020:339, præmis 32).

- 14 Denne ret er imidlertid af den opfattelse, at det er muligt at forestille sig en anden situation i lyset af artikel 5, stk. 1, litra c), i forordning nr. 261/2004, som i tilfælde af aflysning af en flyafgang bestemmer, at passagererne skal kompenseres, hvis de ikke får tilbudt en omlagt flyvning med et tab af tid på under tre timer. Selv om der inden det tidspunkt, hvor passageren senest skal møde op ved indcheckningen, foreligger tilstrækkelige indicier til at konkludere, at ankomsten til det endelige bestemmelsessted vil være forsinket med mindst tre timer i forhold til det oprindeligt planlagte tidspunkt, kan det nemlig ikke kræves, at passageren med henblik på kompensation herfor er til stede ved indcheckningen i tide eller faktisk påbegynder rejsen. Desuden er tidspunktet for passagerens ankomst til det endelige bestemmelsessted ligeledes uden betydning i denne henseende.
- 15 På denne baggrund har Bundesgerichtshof (forbundsdomstol) besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Er en kompensationsret som følge af forsinkelse af en flyvning på mindst tre timer i henhold til [...] artikel 5-7 [i forordning nr. 261/2004] generelt udelukket, hvis passageren ved en potentiel lang forsinkelse benytter en erstatningsflyvning, som vedkommende selv har reserveret, og hermed ankommer til bestemmelsesstedet med en forsinkelse på mindre end tre timer, eller er en ret til kompensation i en sådan situation under alle omstændigheder mulig, hvis der allerede på det tidspunkt, hvor passageren senest skal være til stede ved indcheckningen, er tilstrækkeligt sikre holdepunkter for at antage, at flyvningen vil ankomme til bestemmelsesstedet med en forsinkelse på mindst tre timer?
- 2) Såfremt det første spørgsmål besvares i overensstemmelse med det andet alternativ, forudsætter kompensationsretten som følge af forsinkelse af en flyvning på mindst tre timer i henhold til [denne forordnings] artikel 5-7 i den beskrevne situation da, at passageren som omhandlet i [...] artikel 3, stk. 2, litra a), [i forordning nr. 261/2004] er rettidigt til stede ved indcheckningen?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 16 Indledningsvis bemærkes, at den forelæggende ret med sit første præjudicielle spørgsmål er i tvivl om fortolkningen af artikel 5-7 i forordning nr. 261/2004. Selv om det i denne henseende er korrekt, at tvisten i hovedsagen udspringer af et flys forsinkelse ved afgang, er tvistens genstand de virkninger, som denne forsinkelse har kunnet have ved ankomsten. Sagsøgeren i hovedsagen kræver nemlig kompensation på grund af den sandsynlige forsinkelse af den omhandlede flyvning ved ankomsten til det endelige bestemmelsessted, hvilket ville have forhindret sagsøgeren i rettidigt at nå frem til en forretningsaftale, som skulle finde sted i Palma de

Mallorca. Denne forordnings artikel 6 vedrører imidlertid udelukkende en flyafgangs forsinkelse i forhold til det oprindeligt planlagte afgangstidspunkt. Det følger heraf, at den faste kompensation, som en passager har ret til i henhold til forordningens artikel 7, når vedkommendes flyvning når frem til sit endelige bestemmelsessted med en forsinkelse på tre timer eller mere i forhold til det planlagte ankomsttidspunkt, ikke er underlagt overholdelsen af de betingelser, der er fastsat i nævnte artikel 6 (dom af 26.2.2013, Folkerts, C-11/11, EU:C:2013:106, præmis 36 og 37).

- 17 Det fremgår desuden af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at sagsøgeren i hovedsagen i henhold til tysk ret kan gøre krav på godtgørelse af udgifterne til erstatningstransporten, som han selv har reserveret, således at dette spørgsmål kun vedrører sagsøgeren i hovedsagens ret til en fast kompensation i henhold til artikel 5, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 261/2004 for en lang forsinkelse af en flyvning.
- 18 Under disse betingelser må det lægges til grund, at den forelæggende ret med det første spørgsmål nærmere bestemt ønsker oplyst, om artikel 5, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 261/2004 skal fortolkes således, at en flypassager, som på grund af en risiko for lang forsinkelse ved ankomsten til det endelige bestemmelsessted for den flyvning, hvorpå den pågældende har en bekræftet reservation, eller endog tilstrækkelige indicier for en sådan forsinkelse, selv har reserveret en erstatningsflyvning og ankommer til det endelige bestemmelsessted med en forsinkelse på mindre end tre timer i forhold til det oprindeligt planlagte ankomsttidspunkt for den første flyvning, er berettiget til kompensation som omhandlet i disse bestemmelser.
- 19 Som det fremgår af fast retspraksis, skal artikel 5 og 7 i forordning nr. 261/2004, sammenholdt med ligebehandlingsprincippet, fortolkes således, at passagerer på forsinkede flyafgange dels kan sidestilles med passagerer på aflyste flyafgange med henblik på anvendelsen af retten til kompensation i denne forordnings artikel 7, stk. 1, dels kan påberåbe sig denne ret til kompensation, når de som følge af en sådan forsinket flyafgang lider et tab af tid på tre timer eller mere, dvs. når de ankommer til deres endelige bestemmelsessted tre timer eller mere efter det ankomsttidspunkt, som oprindeligt er planlagt af luftfartsselskabet (jf. i denne retning dom af 19.11.2009, Sturgeon m.fl., C-402/07 og C-432/07, EU:C:2009:716, præmis 60, 61 og 69, og af 7.7.2022, SATA International – Azores Airlines (Fejl i brændstofforsyningssystem) (C-308/21, EU:C:2022:533, præmis 19 og den deri nævnte retspraksis).
- 20 Passagerer på de således forsinkede flyafgange mister nemlig i lighed med de passagerer, hvis oprindelige flyafgang er blevet aflyst, uigenkaldeligt tid og er dermed udsat for en lignende gene. Den gene, der er forbundet med forsinkede flyafgange, konkretiseres ved ankomsten til det endelige bestemmelsessted, hvorfor opgørelsen af en forsinkelse med henblik på kompensation i henhold til artikel 7 i forordning nr. 261/2004 skal foretages i forhold til det planlagte tidspunkt for ankomst hertil (dom af 26.2.2013, Folkerts, C-11/11, EU:C:2013:106, præmis 32 og 33).
- 21 Det afgørende forhold, der foranledigede Domstolen til at sidestille en flyafgangs lange forsinkelse ved ankomsten med aflysningen af en flyafgang, er, at passagerer på en flyvning, der er berørt af en lang forsinkelse, i lighed med passagerer på en aflyst flyafgang lider en skade, der opstår ved et uigenkaldeligt tab af tid på tre timer eller mere, som kun kan godtgøres ved en kompensation (jf. i denne retning dom af 19.11.2009, Sturgeon m.fl., C-402/07 og C-432/07, EU:C:2009:716, præmis 52, 53 og 61, af 23.10.2012, Nelson m.fl., C-581/10 og C-629/10, EU:C:2012:657, præmis 54, og af 12.3.2020, Finnair, C-832/18, EU:C:2020:204, præmis 23). I tilfælde af aflysning af en flyafgang eller en lang forsinkelse af en flyafgang ved ankomsten til det endelige bestemmelsessted er retten til kompensation i henhold til artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 261/2004 således uløseligt forbundet med dette tab af tid på tre timer eller mere.

- 22 Det følger heraf, at en flypassager, som ikke var med den flyvning, hvorpå den pågældende havde en bekræftet reservation, og som takket være en erstatningsflyvning, som passageren selv havde reserveret, ankommer til det endelige bestemmelsessted med mindre end tre timers forsinkelse i forhold til det ankomsttidspunkt, som oprindeligt var fastsat af luftfartsselskabet, ikke har lidt et sådant tab af tid og således ikke kan drage fordel af den nævnte ret til kompensation.
- 23 I denne henseende bemærkes, at forordning nr. 261/2004 i overensstemmelse med anden betragtning hertil har til formål at afhjælpe de vanskeligheder og »alvorlige gener«, som passagerer udsættes for i forbindelse med lufttransport. Selv om den omstændighed, at en flypassager selv har fundet en erstatningsflyvning, kan medføre en gene for den pågældende passager, kan en sådan gene imidlertid ikke anses for at være »alvorlig« som omhandlet i denne forordning, eftersom denne passager ankom til sit endelige bestemmelsessted med en forsinkelse på mindre end tre timer i forhold til det oprindeligt planlagte ankomsttidspunkt (jf. analogt dom af 30.4.2020, Air Nostrum, C-191/19, EU:C:2020:339, præmis 30-33, og af 22.4.2021, Austrian Airlines, C-826/19, EU:C:2021:318, præmis 42 og 43).
- 24 Henset til ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 5, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 261/2004 skal fortolkes således, at en flypassager, som på grund af en potentiel lang forsinkelse ved ankomsten til det endelige bestemmelsessted for den flyvning, som den pågældende har en bekræftet reservation på, eller endog tilstrækkelige indicier for en sådan forsinkelse, selv har reserveret en erstatningsflyvning og ankommer til det endelige bestemmelsessted med en forsinkelse på mindre end tre timer i forhold til ankomsttidspunktet for den første planlagte flyvning, ikke har ret til kompensation som omhandlet i disse bestemmelser.

Det andet spørgsmål

- 25 Henset til svaret på det første spørgsmål er der ikke anledning til at behandle det andet spørgsmål. Når en flyafgangs forsinkelse ved ankomsten til det endelige bestemmelsessted er mindre end tre timer i forhold til det oprindeligt planlagte ankomsttidspunkt, er passagererne på denne flyvning nemlig ikke berettiget til den kompensation, der er fastsat i artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 261/2004. Det er således i dette tilfælde uden betydning, om disse passagerer rettidigt var til stede ved indcheckningen, således som det kræves i henhold til denne forordnings artikel 3, stk. 2, litra a).

Sagsomkostninger

- 26 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 295/91

skal fortolkes således, at

en flypassager, som på grund af en potentiel lang forsinkelse ved ankomsten til det endelige bestemmelsessted for den flyvning, som den pågældende har en bekræftet reservation på, eller endog tilstrækkelige indicier for en sådan forsinkelse, selv har reserveret en erstatningsflyvning og ankommer til det endelige bestemmelsessted med en forsinkelse på mindre end tre timer i forhold til ankomsttidspunktet for den første planlagte flyvning, ikke har ret til kompensation som omhandlet i disse bestemmelser.

Underskrifter